Dziennik urzędowy.

№ 9. **Kraków dnia 12 Stycznia.** **1867.**

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedzieli i dni świątecznych. Cena w miejscu: Kwartalnie 1 złr. 50 kr.; miesięcznie 50 kr.; numer pojedynczy 3 kr. — Z przesyłką pocztową: Kwartalnie 2 złr. 25 kr.; miesięcznie 75 kr. — *Prenumerata* odbiera się w biurze administracyjném Dziennika urzędowego w gmachu komisyi Namiestnictwa w ryku głównym Nr. 28 i we wszystkich c. k. urzędach powiatowych.

Sobota

Ogłoszenia (*Inseraty*) przyjmują się za opłatą od wiérsza dwuszpaltowego (Garmont) po 7 kr. wal. austr. oraz za opłatą należytości stemplowéj po 30 kr. w. a. od każdorazowego ogłoszenia.

Ekspedycya w drukarni KAROLA BUDWEISERA przy ulicy Grodzkiéj Nr. 107.

Im Nachhange zu der in Nr. 1 des „Dziennik urzędowy" kundgemachten kaiserlichen Verordnung vom 28. December 1866 betreffend einige Aenderungen an dem Heeresergänzungsgesetze vom 29. September 1858 wird der nachstehende allerunterthänigste Vortrag des Kriegsministers in Betreff des vorgelegten Entwurfes zum Wehrgesetze und für ein allgemeines Wehraufgebot, zur allgemeinen Kenntniß gebracht.

Allerunterthänigster Vortrag des Kriegsministers.

Allergnädigster Herr!

Eine der wesentlichen Ursachen an dem für Oesterreich unglücklichen Ausgange des letzten Krieges im Norden war, nebst der mangelhaften Bewaffnung, die numerische Schwäche der Armee, mehr aber noch die verfehlte Organisation der Wehrkräfte.

Die traurigen Erfahrungen Oesterreichs haben bereits die äußerste Rührigkeit und Energie anderer europäischer Mächte zu tiefgreifenden Reformen in allen Zweigen des Heerwesens geweckt; um wie viel mehr und dringender ist daher an uns die Pflicht herangetreten, den langjährigen, nicht als richtig erwiesenen Weg zu verlassen und Systeme zu ändern, deren Mangelhaftigkeit sich so schwer gerächt hat.

Die Bevölkerung und die Armee fühlen, daß weit gehende und richtige Reformen rasch ins Werk gesetzt werden müssen und daß, während durch die Pflege des Handels, der Industrie, der Wissenschaft, der Justiz so wie durch die Regelung der Finanzen die Wohlfahrt des Reiches begründet werden soll, zum vollen Schutze derselben auch die zweckmäßige Einrichtung und ausgedehnteste Entwicklung der ganzen Wehrkraft des Kaiserstaates unbedingt damit Hand in Hand gehen müsse.

Die Bevölkerung erkennt es, daß nur ein Wehrsystem, welches alle Elemente des Volkes unter den Fahnen vereinigt, den Forderungen der Zeit entspricht.

Dieses Gefühl, gesteigert durch wahren Patriotismus, hat sich während des letzten Krieges in vielen tausend schönen Beispielen offenbart. Sicher wäre das Unglück des diesjährigen Feldzuges im Norden der Monarchie nicht in jenem Umfange hereingebrochen, wenn es nicht an einer Organisation der Wehrkraft des Volkes gemangelt hätte; denn die glänzenden Erfolge in Tirol beweisen, was selbst eine geringe Kerntruppe, in Verbindung mit einem geregelten von Vaterlandsliebe begeisterten Wehraufgebote, zu erreichen vermag.

Während die Bevölkerung Tirols, gleich seinen tapferen Vätern im Jahre 1809, unterstützt durch ihr schon im Frieden geregeltes System der Landesvertheidigung, wie ein Mann zum Schutze des schwer bedrohten Landes aufstand und an kühnen, erfolgreichen Waffenthaten mit den Truppen wetteiferte, bethätigte sich der lebhafteste Drang zur Vertheidigung des Reiches auch in allen übrigen Ländern durch das Herbeiströmen zahlreicher Freiwilliger in das Heer und durch die Errichtung von Freiwilligencorps; — und wenn es leider nicht möglich war, diese schöne Begeisterung für die Rechte des Thrones und die Vertheidigung des heimatlichen Heerdes auszunützen, wenn alle vom Patriotismus gebrachten zahlreichen und glänzenden, persönlichen und materiellen Opfer größtentheils zu spät kamen, so lag die Schuld nur allein in den Mängeln des jetzigen Wehrsystems, in welchem für die Herbeiziehung der Volkskraft, so wie für manche andere wesentliche Bedürfnisse des stehenden Heeres, nicht vorgedacht ist.

Immer und überall hat es sich gezeigt, daß Oesterreichs Bevölkerung stärker und inniger mit dem Heere verflochten sei, als man gewöhnlich glaubt; die zahllosen Beweise patriotischer Hingebung und Opferwilligkeit in allen Schichten der Bevölkerung, theils durch freiwillige Leistungen für die Armee, theils durch ruhmvolle Thaten vor dem Feinde, sind der vollgültigste Beweis, daß es nur der Entwicklung des mannhaften Volksgeistes bedarf, aus der Bevölkerung eine Achtung gebietende Wehrkraft zu schaffen.

Von dieser Ueberzeugung geleitet, schien es mir als dringendstes Bedürfniß, daß jetzt bestehende Heeresergänzungswesen nach einer doppelten Richtung zu ändern; nämlich nicht allein dem stehenden Heere, nebst der numerischen Vermehrung, die bis jetzt ihm größtentheils durch gesetzliche Befreiungen entzogene Intelligenz zuzuführen, sondern im Anschlusse an das Heer auch durch das Aufgebot aller wehrfähigen Männer die Wehrkraft des Reiches auf die größtmöglichste Höhe zu steigern, somit die allgemeine Wehrpflicht zur Wahrheit zu machen.

Ich habe in dieser Absicht eine Commission, bestehend aus Mitgliedern, welche im Heeresergänzungswesen erfahren sind, beauftragt, eine gründliche Revision des jetzt in Kraft stehenden bezüglichen Gesetzes vorzunehmen. Die von dieser Commission gestellten Anträge wurden zur reiflichen Prüfung an die Militärconferenz geleitet, und der aus dieser Con-

Odnośnie do umieszczonego w Nr. I. „Dziennika urzędowego" rozporządzenia cesarskiego z dnia 28 grudnia 1866. w przedmiocie niejakich zmian w ustawie o uzupełnieniu armii z dnia 29 września 1858.— ogłoszony zostaje niniejszém, wniosek ministra wojny względem projektów do praw o obronie krajowéj i pospo litém ruszeniu, Najjaśniejszemu Panu przedłożony.

Najuniżeńszy wniosek ministra wojny.

Najmiłościwszy Panie!

Jednym z najważniejszych powodów nieszczęśliwego dla Austryi wyniku ostatniéj wojny na północy, była oprócz niedostatecznego uzbrojenia, liczebnie słabsza armia, a więcéj jeszcze chybiona organizacya siły zbrojnéj.

Smutne doświadczenie Austryi, obudziło u innych mocarstw europejskich wielką ruchliwość i energią do gruntownych reform we wszystkich gałęziach wojskowości. O wieleż więcéj mamy obowiązku my, porzucić długoletnią a w praktyce niewłaściwą drogę i zmienić system, którego niedostateczność tak ciężko nas dotknęła.

Ludność i armia pojmują dokładnie, iż głęboko sięgające i dokładne zmiany, szybko przeprowadzone być muszą, i że jak przez handel, przemysł, nauki, sądownictwo i przez uregulowanie skarbowości, pomyślność Państwa uzasadnioną być winna, tak do zupełnego bezpieczeństwa téjże, odpowiednie urządzenie i najdokładniejszy rozwój całéj siły zbrojnéj Państwa, niezbędnie i równocześnie następować powinny.

Ludność uznaje, że jedynie system obrony, jednoczący w sobie wszystkie czynniki ludu pod chorągwią, wymogom czasu odpowiada.

Uczucie to, spotęgowane prawdziwym patryotyzmem, objawiło się tysiącami przykładów w czasie ostatniéj wojny. Z pewnością nie byłoby doszło nieszczęście ostatniéj wojny północnéj do takich rozmiarów, gdyby nie brakowało organizacyi siły zbrojnéj ludu, albowiem świetne skutki w Tyrolu okazują, czego dokazać może mała liczba wyborowego wojska, w połączeniu z dobrze urządzoném i patryotyczném pospolitém ruszeniem.

Podczas gdy ludność Tyrolu, na wzór swych walecznych przodków z r. 1809, wsparta już w czasie pokoju dokładnie urządzonym systemem obrony krajowéj, jak jeden mąż, w obronie ciężko zagrożonego kraju powstała, i czynami walecznemi i skutecznemi, o męztwo z armią się współubiegała, okazywał się żywy zapał w celu obrony Państwa i w innych krajach, przez zbieganie się licznych ochotników do c. k. armii, i przez formowanie oddziałów ochotniczych. I jeżeli niestety nie można było tego zapału dla obrony praw tronu i rodzinnéj strzechy zużytkować, jeżeli wszystkie patryotyczne, osobiste i materyalne ofiary, po największéj części późno dochodziły, to winą tego był brak dotychczasowego systemu obrony, w którym o zużytkowaniu siły ludów, i o niektórych innych ważnych potrzebach wójsk stojących, nie pomyślano.

Zawsze i wszędzie okazywało się, iż ludy Austryi silniéj i serdeczniéj z armią są złączone, aniżeli zwykle mniemają; liczne dowody patryotycznego poświęcenia i gotowości do ofiar we wszystkich klasach ludności, częścią przez dobrowolne datki dla armii, częścią przez chwalebne czyny w obec nieprzyjaciela, są najlepszym dowodem, że tylko rozwinięcia męzkiego ducha ludu potrzeba, aby tym sposobem z mieszkańców, utworzyć siłę zbrojną, poszanowanie nakazującą.

Tém przekonaniem wiedziony, uważałem za konieczne, przedsięwzięcie zmian w dotychczasowym systemie uzupełnienia wojska, a to w podwójnym kierunku, to jest nietylko w stojącém wojsku co się tyczy jego liczebnego zwiększenia, przysparzającego temuż znaczną część inteligencyi dotąd na prawnych zasadach uwalnianéj, ale także w przyłączeniu do wojska wszystkich zdolnych do noszenia broni, a przez to zwiększenie siły zbrojnéj Państwa do możliwéj wysokości, przez co ogólny obowiązek służenia wojskowo, prawdą się stanie.

W tym celu poleciłem komisyi, złożonéj z członków, pod względem uzupełnienia wojska doświadczonych, gruntowną rewizyą dotychczas obowiązującego w tym względzie prawa. Postawione przez tę komisyą wnioski, przesłane zostały celem dojrzałego rozpoznania konferencyi wojskowéj, a projekt do prawa przez tęż konferencyą opra-

ferenz hervorgegangene Gesetzentwurf wurde über ausgesprochenen Wunsch der Minister Eu. Majestät, vor seiner Einbringung in die Ministerconferenz, noch der Vorberathung durch die Vertreter des Staatsministeriums, der drei königlichen Hofkanzleien, dann der Ministerien der Finanzen, der Justiz, des Handels und des Krieges unterzogen.

Das Ergebniß dieser letzteren Berathung ist der ehrfurchtsvollst anverwahrte Entwurf zu einem neuen Wehrgesetze.

Aus dem weiter allerunterthänigst anverwahrten Entwurfe zu einem Statut für das allgemeine Wehraufgebot wurden jene Paragraphe, welche ihrer Natur nach in das Wehrgesetz gehören, in das letztere übertragen, während die Durchführungsmodalitäten, je nach den besonderen Verhältnissen und Bedürfnissen der einzelnen Länder, mit den Landesvertretungen zu regeln sein würden.

Da durch das Wehrgesetz nunmehr alle Classen der Bevölkerung zum Heeresdienste herbeigezogen werden sollen, so stellt es sich als ein Gebot der Nothwendigkeit dar, daß in Verbindung damit die dauernd beurlaubten Soldaten des Linien- und des Reservestandes, außer der Zeit der activen Dienstleistung und insoweit sie sich nicht eines Militärverbrechens oder Vergehens schuldig machen, somit in allen übrigen Strafsachen und in bürgerlichen Rechtsangelegenheiten, der Civilgerichtsbarkeit unterstellt werden, und daß auch Erleichterungen in Absicht auf die Verehelichung für dieselben gestattet werden.

Da aber diesfällige Bestimmungen nicht in das Wehrgesetz gehören, so konnte ich sie in den Entwurf dieses Gesetzes nicht aufnehmen lassen, erlaube mir aber hier, Eu. 2c. um die allerhöchste Ermächtigung zu den einschlägigen Verfügungen ehrfurchtsvollst zu bitten.

Als eine weitere Consequenz, nicht allein der allgemeinen Wehrpflicht, sondern auch als ein der Humanität entsprechendes und zur Hebung des Soldatengeistes wesentlich wirkendes Mittel, halte ich ferner die Regulirung der jetzt in Kraft bestehenden Disciplinarstrafbefugnisse sowie der gesetzlichen Bestimmungen über die Anwendung der Stockstreichstrafe, die künftig höchstens nur bei entehrenden Handlungen eintreten sollte, nothwendig und behalte mir vor, Eu. 2c. einen allerunterthänigsten Antrag darüber in kürzester Zeit zu erstatten.

Der Entwurf des vorliegenden Wehrgesetzes wurde endlich auch in der Ministerconferenz einer eindringlichen Berathung unterzogen.

In derselben wurde zwar der Wehrgesetzentwurf gebilligt, es machte sich jedoch die Meinung geltend, daß derselbe der verfassungsmäßigen Behandlung vorzubehalten wäre, und daß, bei der anerkannten dringenden Nothwendigkeit der Erhöhung der Wehrkräfte des Reiches, vorläufig nur die in dem anverwahrten Verordnungsentwurfe enthaltenen Aenderungen des Heeresergänzungsgesetzes vom 29. September 1858 in Ausführung zu bringen wären.

Durch diese letzteren allein ist jedoch der wichtige Zweck, die volle Wehrkraft des Reiches sofort zur zeitgemäßen Entwickelung zu bringen, nicht erreicht, denn die Ausführung des wesentlichsten Grundsatzes meines Wehrgesetzentwurfes, die Schaffung und Herbeiziehung eines allgemeinen Wehraufgebotes, ist damit verzögert.

Es kann zwar nicht meine Meinung sein, daß mit dem von mir angetragenen Wehrgesetze allein, allen Mängeln unseres Heerwesens abgeholfen so wie allen künftigen Gefahren absolut vorgebeugt sein werde.

Eben so wenig darf ich hoffen, daß sofort der Armee jene Menge von Intelligenz zugeführt werden wird, deren Mangel im großen Ganzen beklagt werden muß, und die nur dann dem Heere wird zugutekommen können, wenn die Volksbildung, ohne welche nichts außerordentliches geleistet werden kann, allgemein auf eine höhere Stufe gebracht ist.

Eu. Majestät haben Allerhöchstihren Blick auch darauf gerichtet; aber während die Wirkungen durch die Allerhöchst beabsichtigten Verbesserungen im Volksschulwesen für die Armee erst in einigen Jahren fühlbar werden können, soll die Herbeiziehung der Jugend zum allgemeinen Wehraufgebote schon von ihrem 18. Lebensjahre an und die möglichste Anleitung derselben zu kriegerischen Uebungen die erste Waffenschule des Volkes sein, aus welcher das stehende Heer seine Ergänzungen erhält und dieses die kriegsgeübten Männer wieder als Kern in das allgemeine Wehraufgebot zurückstellt.

Das Heer und das Aufgebot wirken daher, wenn auch in verschiedenen Grenzen, zu dem gleichen Zwecke; sie ergänzen sich gegenseitig und stehen im engen Zusammenhange, der sich, im wahren Geiste der allgemeinen Wehrpflicht, gewiß jederzeit durch die aufopferndste Tapferkeit bei Vertheidigung des Thrones und des Vaterlandes manifestiren wird.

Wie das einzelne Individuum nur bei gleichmäßiger Ausbildung aller seiner geistigen und moralischen Anlagen und seiner physischen Fähigkeiten zur Vollkommenheit heranreift, ebenso kann auch ein Staat nur durch gleichmäßige Entwickelung aller Zweige des öffentlichen Lebens zur vollen Blüthe des Gedeihens und zu dem Bewußtsein seiner Kraft gelangen.

Dieses Gefühl liegt im Volke. Es wünscht daher, daß man seine Kraft benütze; die allgemeine Stimme spricht es laut aus, daß jeder nach Maß seiner Kräfte auch dann herbeigezogen werden möge, wenn es zum Schutze und zur Vertheidigung des Thrones und des Reiches erforderlich ist.

Durch Eu. Majestät allergnädigstes Vertrauen auf den Posten des Kriegsministers berufen, ist es meine erste und heiligste Pflicht für die vollste Entwickelung der Wehrkraft des Reiches zu sorgen.

Aus dem Bewußtsein meiner Verantwortlichkeit ist der Eu. Majestät vorliegende, reiflich erwogene Entwurf entstanden. Daß derselbe sobald als möglich Gesetzeskraft erlange, ist um so dringender geboten, als ohne diese Grundlage auch der eben so nothwendige organische Ausbau des Heeres in seinem Innern eine Verzögerung erleiden würde, die sehr gefährlich werden könnte.

Ich kann es nur tief bedauern, daß in diesem Augenblicke die Gesammtvertretung Allerhöchst ihrer getreuen Völker nicht versammelt ist, weil ich den größten Werth darauf lege, daß ein Gesetz, von dessen Wirkungen die wichtigsten Interessen der Bevölkerung betroffen sind und das

cowany, został na wyrażone życzenie Waszéj Cesarskiéj Mości, przed wprowadzeniem go na radę ministrów, podciągnięty pod rozwagę reprezentantów ministeryum stanu, trzech królewskich kancelaryi nadwornych, wreszcie ministeryum skarbu, sprawiedliwości, handlu i wojny.

Wynikiem téj ostatniéj narady, jest przedłożony najuniżeniéj projekt do nowego prawa o obronie krajowéj.

Z dalszego, najuniżeniéj przedłożonego projektu do statutu pospolitego ruszenia, zostały te paragrafy, które z natury swéj do prawa o obronie krajowéj należą, w témże ostatniém prawie zamieszczone, gdy tymczasem sposoby przeprowadzenia, wedle stósunków i potrzeb pojedynczych krajów, mają być wspólnie z reprezentacyami krajowemi urządzone.

Gdy na zasadzie prawa o obronie krajowéj, na teraz wszystkie stany ludności do służby wojskowéj są pociągane, przeto okazuje się potrzeba, aby stale urlopowani żołnierze linii i rozerwy, poza czynną służbą zostający, jeźli się przekroczeń lub zbrodni wojskowych nie dopuszczają, podlegali we wszystkich innych wypadkach karnych i cywilnych, jurysdykcyi cywilnéj, i aby dozwolone im były ułatwienia, w zawieraniu związków małżeńskich.

Ponieważ dotyczące tego przepisy, nie należą do prawa o obronie krajowéj, przeto nie mogłem takowych w projekcie do prawa zamieścić, ośmielam się jednakże upraszać Waszą Cesarską Mość, o najwyższe upoważnienie, do wydania tychże.

Za dalsze następstwo nietylko ogólnego obowiązku służenia wojskowo, lecz także jako środek ludzkości odpowiadający, i na podniesienie ducha wojennego żołnierzy skutecznie działający, uważam uregulowanie dotychczasowéj władzy dyscyplinarnéj, jak równie prawnych przepisów, co do używania kar cielesnych, które na przyszłość tylko w razie popełnienia hańbiącego czynu, zastósowane być winny, w którym to względzie najuniżeńszy wniosek, Waszéj Cesarskiéj Mości w jak najkrótszym czasie przedłożę.

Projekt do prawa o obronie krajowéj, był wreszcie w radzie ministrów ściśle badany.

Na radzie téj zgodzono się wprawdzie na projekt prawa o obronie krajowéj, wyrażono jednakże mniemanie, iż takowy pod obradę w drodze konstytucyjnéj poddany być winien, i że z powodn nagłéj potrzeby powiększenia siły zbrojnéj Państwa, tymczasowo tylko w projekcie rozporządzenia zawarte zmiany do prawa o uzupełnieniu wojska 29. Września 1858 r. w wykonanie wprowadzone być mają.

Przez te zmiany jednakże same, nie osiągnie się ważnego celu do rozwinięcia w należytym czasie całéj siły zbrojnéj Państwa, albowiem wykonanie najważniejszéj zasady mego projektu do prawa o obronie państwa, daléj utworzenie i ściągnienie pospolitego ruszenia, zwłoce podlega.

Wprawdzie nie mogę mniemać, iż przez zaprojektowane przeze mnie samo prawo o obronie krajowéj, wszystkim brakom naszego systemu wojskowego i wszelkim niebezpieczeństwom na przyszłość, stanowczo zapobiedz można.

Nie równie mniéj mogę się spodziewać, iż armia nabędzie zna czną ilość inteligencyi, na brak któréj wielce użalać się należy, a która tylko wtedy armii będzie pożyteczną, gdy wykształcenie ludu, bez którego nic nadzwyczajnego dokazać nie można, na wyższym stopniu znajdować się będzie.

Wasza Cesarska Mość zwróciłeś na to swą najłaskawszą uwagę; ale gdy skutki przez zamierzoną poprawę szkół ludowych, dopiero po kilku latach dla armii korzystnemi się okażą, winno być powołanie młodzieży do pospolitego ruszenia, już od roku 18 począwszy, i możliwe zaprawianie jéj do ćwiczeń wojennych, pierwszą szkołą broni dla ludu, z któréj stojąca armia otrzyma swe uzupełnienie, a mężów do boju wprawionych, zwróci następnie pospolitemu ruszeniu.

Armia i pospolite ruszenie działają przeto w jednym celu, chociaż w różnych kierunkach; uzupełniają się wzajemnie, i stoją ze sobą w ściśłym związku, który się w prawdziwym duchu powszechnego obowiązku służby wojskowéj, niezawodnie w każdym czasie przez mętwo przy obronie tronu i ojczyzny, objawiać będzie.

Jak każdy człowiek, tylko przez należyte wykształcenie wszystkich swych duchowych i moralnych podstaw i swych fizycznych zdolności, do doskonałości dochodzi, tak samo może Państwo tylko przez należyte rozwinięcie wszystkich gałęzi publicznego życia, dojść do stanu kwitnącego i dojrzałości, oraz do przeświadczenia o swoich siłach.

Uczucie to, znajduje się w ludach. One życzą sobie, aby ich siłę zużytkować; głos ogólny powtarza jawnie, aby każden wedle sił przykładać się mógł w razie potrzeby, do obrony tronu i Państwa.

Powołany najłaskawszém zaufaniem Waszéj Cesarskiéj Mości na ministra wojny, mam sobie za pierwszy i najświętszy obowiązek, starania się o pełne rozwinięcie siły zbrojnéj państwa.

Przedłożony Waszéj Cesarskiéj Mości po dokładném rozważeniu projekt, jest wynikiem przekonania o mojéj odpowiedzialności. Ważną jest rzeczą, aby projekt ten jak najprędzéj w prawo mógł być zamieniony, albowiem bez téj podstawy potrzebna organizacya armii, opóźniłaby się musiała, co bardzo niebezpieczném być może.

Żałuję bardzo, iż w téj chwili nie jest zgromadzona ogólna reprezentacya wiernych ludów Waszéj Cesarskiéj Mości, ponieważ wielką wagę do tego przywiązuję, aby prawo, od skutków którego najważniejsze interesa ludności zawisły, i które istotną część pod-

einen wesentlichen Theil der Grundlage zur Machtstellung des Kaiserstaates zu bilden bestimmt ist, auf verfassungsmäßigem Wege zu Stande komme; aber — gegenüber der Energie, mit welcher bei anderen Mächten Europa's die gründlichsten Reformen zur Verstärkung ihres Heerwesens ins Werk gesetzt werden, — ebenso durchdrungen von der Ueberzeugung, deß jede Zögerung in der Durchführung des vorgeschlagenen Wehrgesetzes, und der damit in Verbindung stehenden organischen Aenderungen der Armee, gefahrdrohend für uns ist, — endlich im Vollgefühle meiner Verantwortlichkeit, wenn der Staat von kriegerischen Ereignissen unvorbereitet getroffen würde, darf ich keinen Augenblick mehr versäumen, Eu. Majestät den Entwurf des neuen Wehrgesetzes zu unterbreiten, und es erübrigt mir nur, unter Beziehung auf die in dem Ministerrathe vertretenen Ansichten gegen die sofortige Durchführung dieses Gesetzentwurfes, allerunterthänigst zu bitten, Eu. Majestät mö- darüber in Allerhöchst ihrer Weisheit entscheiden.

Wie immer aber Eu. Majestät über diesen Gegenstand Allerhöchst zu beschließen geruhen, glaube ich Allerhöchst dieselben um die allergnädigste Ermächtigung ehrfurchtsvollst bitten zu sollen, daß ich diesen allerunterthänigsten Vortrag so wie den Entwurf zum Wehrgesetze und für ein allgemeines Wehraufgebot veröffentlichen dürfe.

stawy do siły Cesarstwa stanowi, w drodze konstytucyjnéj uchwalone zostało. Jednakowoż w obec energii, z jaką inne mocarstwa europejskie w zasadniczych zmianach celem zwiększenia siły zbrojnéj postępują, i będąc przekonanym, że każda zwłoka w przeprowadzeniu projektowanego prawa o obronie krajowéj, dla nas niebezpieczeństwem grozi, wreszcie w poczuciu mojéj odpowiedzialności, aby Państwo nieprzygotowane, wypadkami wojennemi zaskoczone nie zostało, nie mogę ani chwili zwlekać, i przedkładam Waszéj Cesarskiéj Mości projekt do nowego prawa o obronie kraju. Pozostaje mi tylko najuniżeńsza prośba, aby Wasza Cesarska Mość w swéj mądrości, o zdaniu na radzie ministrów wypowiedzianém, a natychmiastowemu przeprowadzeniu rzeczonego projektu przeciwném, rozstrzygnąć raczył.

W jakikolwiek sposób Wasza Cesarska Mość w przedmiocie tym postanowić raczysz, ośmielam się o najłaskawsze upoważnienie do ogłoszenia tego najuniżeńszego wniosku, jak równie prawa o obronie krajowéj i pospolitém ruszeniu, najpokorniéj upraszać.

Nr. 32681. **Kundmachung.** 3

Zur Sicherstellung der vom hohen Staats-Ministerium unterm 17. Dezember 1866 Zal 19634/838, auf Rechnung des Wasserbaufondes genehmigten Durchstichsgrabung am Sanfluße bei Sieniawa und Glogowice mit dem adjustirten Kostenbetrage von 5961 fl. 50 kr. ö. W., wird bei dem k. k, Kreisvorsteher zu Rzeszów am 7. Februar 1867 um 10 Uhr Vormittags eine öffentliche Offertverhandlung stattfinden.

Die diesbezüglichen Baubehelfe und Baubedingnisse können in der Kanzlei des k. k. Kreisvorstehers bis zum Tage der Offertverhandlung eingesehen werden.

Unternehmungslustige werden daher aufgefordert, ihre mit 10% Vadium belegten und vorschriftmäßig verfaßten Offerte längstens bis 12 Uhr Mittags des oberwähnten Tages in der vorerwähnten Amtskanzlei zu überreichen, indem auf später einlangende Offerte keine Rücksicht genommen werden wird.

Von der k. k. Statthalterei-Commission

Krakau am 5. Jänner 1867.

L. 32681. **Ogłoszenie licytacyi.** 3

Celem wypuszczenia w przedsiębiorstwo, potwierdzonéj przez wysokie c. k. Ministerstwo Stanu pod dniem 17. Grudnia 1866. r. do L. 19634/838, budowli przekopu na rzece Sanie pod Sieniawą i Głogowicami z funduszów Budownictwa wodnego wykonać się mającéj, a na ogólną sumę 5961 fl. 50 kr. w. a. obliczonéj, odbędzie się na dniu 7. Lutego 1867. r. o godz. 10. rannéj w Biórze c. k. Naczelnika obwodowego w Rzeszowie publiczna licytacya przez składanie opieczętowanych deklaracyj, gdzie plany, kosztorysy i warunki przedsiębiorstwa tego dotyczące aż do dnia licytacyi przejrzanemi być mogą.

Deklaracye stósownie do przepisów stylizowane, 10cio-procentowém wadyum opatrzone mają być najdaléj do godz. 12. w południe na dniu licytacyi powyżéj wyrażonym złożone, albowiem późniéj oddane uwzględnionemi nie będą.

Z c. k. Komisyi Namiestniczéj.

Kraków dnia 5. Stycznia 1867. r.

Kursa giełdy wiedeńskiéj

z dnia 9. stycznia.

	żądają	płacą
Metaliki 5% na w. a.	54.80	54.60
Pożyczka narod 5%	68.90	68.70
Metaliki 5% na m. k.	58.70	58.90
Oblig. ind. 5% niż. Austr.	84.50	84.—
" " " czeskie	87.—	86.50
" " " węgierskie	70.50	70.—
" " " chor. i b.	73.50	72.50
" " " galicyjskie	66.75	65.25
" " " bukow.	65.—	64.25
" " " siedmiogr.	65.75	65.25
Pożyczka głod. gal.	93.75	93.25
Listy zastawne		
Banku nar. 5% losow.	91.75	91.50
Galicyjskie 4%	73.75	73.25
Węgierskie 5% losow.	87.50	87.-
Boden-Cr. austr. 5%	104.—	103.—
Pożyczki loteryjne:		
Losy pożyczk. z r. 1839	140.—	139.—
" " " 1854	75.50	75.25
" " " 1860	84.20	84.10
" " " 1864	75.50	75.40
" Como-Rente	18.50	18.—
" Kredytowe	127.50	127.—
" żegl. par. na Dunaju	—.—	85.50
" Ks. Esterhazy	90.—	85.—
" Ks. Salm	32.—	31.50
" " Palfy	24.50	23.50
" " Klary	27.50	26.50
" hr. St. Genois	26.—	25.—
" miasta Budy	24.—	23.—
" ks. Windischgrätz	18.—	17.—
" hr. Waldstein	22.—	21.75
" " Keglewich	14.—	13.—
" Rudolfa	12.50	12.

	Disconto miejsc.	żądają	płacą
Akcye banku i przem.			
Banku nar. austr.		734.—	732.—
Zakładu kredytowego		158.90	158.70
Żeglugi par. na Dunaju		478.—	476.—
Kolei półn. Ferdynanda		1576	1573
" rządowéj fr.-a.		208.—	207.80
" zachodniéj ces. Elż.		134.50	134.—
" Pardubickiéj		121.50	120.50
" południowéj		205.—	204.50
" Galicyjskiéj		219.75	219.25
" Czerniow. z wpł. 80%		186.—	185.50
Kursa zagraniczne: [3 miesięczne]			
Amsterdam 100 złh.	5½	111.75	111.50
Augsburg 100 zł. nr.	5	110.75	110.65
Berlin 100 talarów	5	—.—	—.—
Frankfurt n. M. 100	4½	111.75	111.80
Hamburg 100 mark.	3¾	98.75	98.50
Londyn 10 funtów	4½	131.75	131.30
Paryż 100 franków	3	52.35	52.30
Waluty:			
Cesars. korony		18.—	17.90
" dukat na wagę		6.24	6.23
" " obrączk.		6.24	6.23
Złoto *al marco*		6.22	6.21
Napoleondory		10.53	10.52
Suwereny		—.—	17.—
Fryderyki		11.10	11.—
Luidory (niemieckie)		10.85	10.75
Suwereny angielskie		13.25	13.15
Imperyały rosyjskie		10.85	10.80
Srebro		130.50	130.—
" kupony		130.50	130.20
Talary związkowe		1.95¾	1.95¼

Kurs krakowski

z dnia 11. stycznia.

	żądają	płacą
Srebro pol. st. za 100 złr.	113	111
" nowe obr. za 100 złr.	121	117
Listy zastawne polskie bez kuponów	77½	75½
Banknoty polskie za 100 złr.	388	378
Ruble rosyjskie za 100 rs.	176	172
Talary pruskie za 100 talarów	197	193
Banknoty pruskie za 150 złr.	77½	75½
Srebro nowe austr.	131	129
Dukat ważny	6 26	6 11
Napoleon d'or	10 60	10 35
Półimperyały rosyjskie	10 85	10 65
Listy zastawne galicyjskie nowe z kuponami	73 75	72 75
" " " stare "	77 25	76 25
Obligacye indemnizacyjne z kuponami	68 75	67 25
Akcye kolei galicyjskiéj bez kuponów i dyw.	220 —	215 —
" kolei lwowsko-czerniowickiéj z całą wypłatą	188 —	182 --

Telegrafowany kurs wiedeński.

z dnia 11. Stycznia.

Metaliki 5%	59 20	Losy z 1860 r. na 500 złr.	84 25
Pożyczka narodowa	69 50	Srebro	131 25
Akcye banku wiedeńskiego	732 —	Londyn 10 funtów szterlingów	132 30
Akcye banku kredytowego	159 30	Dukat pojedynczy	6 26½

Kurs lwowski.

z dnia 9. Stycznia.

	gotówką	towarem
Dukat cesarski	6 23	6 18
Dukat holenderski	— —	— —
Półimperyał zł. rosyjski	10 90	10 54
Rubel srebrny rosyjski	1 98	1 95
" papierowy	— —	— —
Talar pruski	1 97	1 93
Polski kurant i pięciozłotówka	— —	— —
Galjcyjskie listy zastawne za 100 złr. w. a. bez kuponów	73 63	73 22
" " " za 100 " m. k. " "	77 67	76 84
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne bez kuponów	67 67	66 58
5% pożyczka narodowa " "	— —	— —
Akcye galic. kolei Karola Ludwika " "	223 33	220 67
" kolei lwowsko-czerniowieckiéj	186 50	183 67

Pociągi osobowe na kolejach żelaznych

od 10. Czerwca roku przeszłego.

Odchodzą:

z *Krakowa do Wiednia* 7.10 rano; 3.30 po południu — do *Warszawy* i *Wrocławia* 8 rano — do *Lwowa* 10.30 rano; 8.30 wieczór — do *Wieliczki* 11 rano.
z *Wiednia* do *Krakowa* 7.15 rano; 8.30 wieczór:
z *Ostrawy* do *Krakowa* 11 rano,
z *Granicy* do *Szczakowy* 6.30 rano; 11.27 przed południem; 2.15 popołudniu.
z *Szczakowy* do *Krakowa* 2.51 po południu;
ze *Lwowa* do *Krakowa* 5.10 rano; 5.20 wieczór.
z *Przemyśla* do *Krakowa* 9 rano;
z *Wieliczki* do *Krakowa* 5.40 wieczór.
z *Mysłowic* do *Krakowa* 1 po południu.

Przychodzą:

do *Krakowa* z *Wiednia* 9.45 rano; 7.45 wieczór — z *Wrocławia* i *Warszawy* o godzinie 9.45 rano; — z *Mysłowic* i *Szczakowy* 5.21 wieczór; — ze *Lwowa* 2.51 po południu; 6.11 rano — z *Wieliczki* 6.15 wieczór.
do *Przemyśla* z *Krakowa* 4.43. po południu;
do *Lwowa* z *Krakowa* 8.29 rano; 8.36 wieczór;
do *Wiednia* z *Krakowa* 5.17 rano, 7.37 wieczór;
do *Mysłowic* z *Krakowa* 12.10 w południe.
do *Szczakowy* z *Krakowa* 11.42 rano.

Ogłoszenia.

L. 4447. **Edykt.** (26. 1-3)

C. k. Urząd powiatowy jako Sąd w Chrzanowie zawiadamia niniejszém, że pod dniem 26 listopada 1866 do l. 4447 wnieśli Abraham i Ryfka Klügerowie naprzeciw Perli Klügerowéj, pozew o uznanie powodów za właścicieli połowy domu pod l. 47 w Trzebini wraz z placem i ogrodem. Ustanawiając dla niewiadoméj z miejsca po-

*

bytu pozwanéj Perli Klügerowéj p. Jakóba Glassa za kuratora, któremu się pozew doręcza, zawiadamia się o tém niniejszym edyktem Perlę Klügerową z zawezwaniem, aby ustanowionemu kuratorowi przed terminem na dzień 19 marca 1867 o godzinie 9 z rana wyznaczonym, przysłużające jéj środki obrony udzieliła, lub téż innego pełnomocnika Sądowi przedstawiła, inaczéj sobie sama wynikłe z opieszałości skutki przypisze.

Z c. k. Urzędu powiatowego jako Sądu.

Chrzanów, dnia 11 grudnia 1866.

Nr. 3123. **Edict.** (25. 1-3)

Vom k. k. Bezirksgerichte zu Wojnicz wird bekannt gegeben, daß zum Nachlaße des hierorts am 24. April 1859 ohne Hinterlassung einer letztwilligen Anordnung verstorbenen Pfarrer Andreas Galiński unter anderen Verwandten auch Johann Gała, Anna Mrowiec, Katharine Mrowiec und Andreas Mrowiec nach dem Gesetze berufen sind.

Nachdem dieselben ungeachtet ihrer Aufforderung zu diesem Nachlaße sich nicht erklärt haben, so wird im Sinne der Vorschrift des §. 128. kais. Verdg. vom 9. August 1854 für dieselben Herr Konstantin Ramult k. k. Notar zum Kurator ernanni, und diese Anverwandten werden mittelst dieses Ediktes aufgefordert, binnen 1 Jahre ihre Erberklärung einzubringen, widrigenfalls die Verlassenschaft mit denjenigen, welche sich erbserklärt haben, verhandelt, und ihnen nach Maßgabe ihrer Ansprüche eingeantwortet werden würde.

Wojniz, am 29 November 1866.

Z. 23.288 **Edict.** (18. 3)

Vom k. k. Landesgerichte in Krakau wird hiemit bekannt gegeben, daß die in Zimnowódka wohnhafte ledige Gabriela Piasecka mit Erlaß des h. k. k. Oberlandesgerichtes vom 29. November 1866 Z. 16666 für blödsinnig erklärt wurde.

Krakau den 24. Dezember 1866.

E d y k t.

C. k. Sąd krajowy w Krakowie podaje do publicznéj wiadomości, że panna Gabryela Piasecka w Zimnowódce zamieszkała dekretem wys. c. k. Sądu krajowego wyższego z dnia 29. Listopada 1866 l. 16666 za niedołężną na umyśle uznaną została.

Kraków dnia 24. Grudnia 1866.

Z. 3147 **E d i c t.** (11. 3)

Vom k. k. Bezirksamte als Gerichte zu Oświęcim als Concurs-Instanz wird hiermit bekannt gemacht, daß in Folge Güterabtretung über das gesammte bewegliche und über das in den Kronländern, in denen die Jurisdictions-Norm vom 20. November 1852 R. G. B. 251 gilt, gelegene unbewegliche Vermögen des Johann Chrapczyński Krämers in Oświęcim der Concurs eröffnet sei. Es werden daher alle Gläubiger, welche eine Forderung an Johann Chrapczyński haben, mittelst dieses Edictes vorgeladen und denselben aufgetragen, daß sie ihre auf was immer für einem Rechtsgrunde sich gründenden Ansprüche gegen den in der Person des Hrn. Wenzl Ehrler Landesadvokaten in Biala bestellten Concursmasse-Vertreters bis zum 30. März 1867 anzumelden und zu liquidiren haben, widrigens sie von dem vorhandenen Vermögen, so weit solches die in der Zeit sich anmeldenden Gläubiger erschöpfen, ungehindert des auf ein in der Masse befindliches Gut habenden Eigenthums oder Pfandrechtes oder eines ihren zustehenden Compensations-Rechtes abgewiesen sein und im letzteren Falle zur Abtragung ihrer gegenseitige Schuld in der Masse angehalten werden würden. Zugleich wird unter Einem der Hr. Felix Słomka aus Oświęcim zum provisorischen Vermögensverwalter bestellt, und zur Bestätigung des Bestellten und Wahl eines neuen Vermögensverwalters dann zur Wahl des Gläubigerausschusses wird die Tagfart auf den 28. Februar 1867 um 10 Uhr Vorm. festgesetzt, bei welchem sämmtliche Gläubiger um so gewisser zu erscheinen haben, als sonst dieselben als dem Beschluße der Mehrheit der Erscheinenden beigetreten angesehen würden. Für die zur Zeit noch unbekannten Gläubiger und deren Rechtsnehmer wird ein Curator in der Person des Hrn. Karl Natorski in Oświęcim bestellt, an der sich dieselben zu wenden haben.

Oświęcim 21. December 1866.

Z. 21638. **Edict.** (21. 1-3)

Vom k. k. Tarnower Kreisgerichte wird dem, dem Wohnorte nach unbekanten Belangten H. Felix zu Morsko Morski mittelst gegenwärtigen Ediktes bekannt gemacht, es habe wider denselben H. J. Bernstein wegen Zahlung von 125 fl. 58 kr. öst. W. eine Wechselklage hiergerichts angebracht und um richterliche Hilfe gebeten, worüber der h. g. Zahlungsauftrag vom 27. Dezember 1866 Z. 21638 erlassen wurde.

Da der Aufenthalsort des Belangten unbekannt ist, so hat das k. k. Kreisgericht zu dessen Vertretung und auf Gefahr und Kosten den hiesigen Landesadvokaten Dr. Bandrowski mit Substituirung des Landesadvokaten Dr. Kaczkowski als Curator bestellt, mit welchem die angebrachte Rechtssache nach der für Galizien vorgeschriebenen Gerichtsordordnung verhandelt werden wird.

Durch dieses Edikt wird demnach der Belangte erinnert, zur rechten Zeit entweder selbst zu erscheinen, oder die erforderlichen Rechtsbehelfe dem bestellten Vertreter mitzutheilen, oder auch einen andern Sachwalter zu wählen und diesem Kreisgerichte anzuzeigen, überhaupt die zur Vertheidigung dienlichen vorschriftsmäßigen Rechtsmittel zu ergreifen, indem er sich aus deren Verabsäumung entstehenden Folgen selbst beizumessen haben wird.

Aus dem Rathe des k. k. Kreisgerichts

Tarnów den 27. Dezember 1866.

Z. 16.894 **Edict.** (17. 2-3)

Vom k. k. städt. deleg. Bezirksgerichte in Krakau wird bekannt gemacht, daß am 2. September 1864 Stefan Laurysiewicz, Administrator der gr. kat. Kirche zu St. Norbert in Krakau, ohne letztwillige Anordnung gestorben sei.

Da diesem Gerichte unbekannt ist, ob und welchen Personen auf seine Verlassenschaft ein Erbrecht zustehe, so werden alle diejenigen, welche hierauf aus was immer für einem Rechtsgrunde Anspruch zu machen gedenken, aufgefordert, ihr Erbrecht binnen einem Jahre von dem unten gesetzten Tage gerechnet, bei diesem Gerichte anzumelden und unter Ausweisung ihres Erbrechtes ihre Erbserklärung anzubringen, widrigenfalls die Verlassenschaft für welche inzwischen der H. Adv. Dr. Witski zum Verlassenschafts-Curator bestellt worden ist, mit Jenen, die sich erbserklärt und ihren Erbrechtstitel ausgewiesen haben, verhandelt, und ihnen eingeantwortet, der nicht angetretene Theil der Verlassenschaft aber, oder wenn sich Niemand erbserklärt hatte, die ganze Verlassenschaft vom Staate als erblos eingezogen würde.

Krakau am 20. Dezember 1866.

Ogłoszenia prywatne.

Drukiem Karola Budweisera.